

İÇİNDEKİLER

5. BASKIYA ÖNSÖZ.....	7
İÇİNDEKİLER	11

BİRİNCİ KİTAP

TEMEL HUKUK (HUKUKA GİRİŞ)

§ 1. HUKUKU ANLAMAYA GİRİŞ - SOSYAL YAŞAM, EGEMENLİK (OTORİTE) VE KURAL	33
I. TOPLUM VE BİRLİKTE YAŞAMIN GEREKÇESİ (BİREYLERİN BİRLİKTE YAŞAMA ZORUNLULUĞU)	33
II. EGEMEN İHTİYACI, SİYASAL İKTİDARIN KAYNAĞI VE DEVLETİN TARİHSEL GELİŞİMİ	37
III. TOPLUMSAL NÖRMLAR (DÜZEN KURALLARI) VE HUKUKUN KÖNÖMU	40
A. TOPLUMSAL DÜZEN KURALLARI	40
1. Genel Olarak	40
2. Din Kuralları	41
3. Örf ve Âdet (Gelenek / Görenek/ Görgü / Anâne / Töre) Kuralları.....	43
4. Ahlâk Kuralları.....	45
5. Hukuk Kuralları	47
6. Toplumsal Düzen Kurallarının Ortak Yönleri ve Farklılıkları	49
B. HUKUKUN BU KURALLAR İÇİNDEKİ ÖZEL YERİ.....	53
1. Hukuk Tarihi.....	54
2. Hukukun Tarihsel Gelişiminde Ortaya Çıkan ve Hukukun Temelini Oluşturan Temel İlkeler (Değerler) (Hukukun Temel İlkeleri)	58
a. Genel Bilgi	58
b. Hukukun İlkeleri	63
ba. Eşitlik İlkesi	63
bb. Dürüstlük İlkesi (Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı)	64
bc. Ahde Vefa İlkesi (Söze (sözleşmeye) Bağlılık İlkesi/ Pacta Sunt Servanda)	65
bd. İyiniyet İlkesi.....	65

be. Hakkaniyet İlkesi	66
bf. İspat ve Delil İlkesi.....	67
bg. Bizzat İhkak-ı Hak (Kendiliğinden Hak Alma) Yasağı.....	68
§ 2. HUKUK OLGUSU (OLGUSAL HUKUK)	69
I. HUKUKUN TANIMI VE TÜRLERİ (ÇEŞİTLİ ANLAMLARI)	70
A. TANIMI	70
B. HUKUKUN TÜRLERİ (HUKUKUN ÇEŞİTLİ ANLAMLARI).....	71
1. Genel Bilgi.....	71
2. Pozitif (Müspet) Hukuk.....	72
3. Mevzu (Mevzuat, konulmuş, yazılı) Hukuk.....	73
4. Tabii (İdeal /Doğal/Olması Gereken) Hukuk.....	73
5. Tarihi Hukuk	75
6. Maddi Hukuk – Şekli Hukuk.....	76
7. Objektif Hukuk – Subjektif Hukuk.....	77
8. Kamu Hukuku – Özel Hukuk	77
9. İç Hukuk – Milletlerarası Hukuk.....	78
II. HUKUKUN FONKSİYONLARI VE AMAÇLARI	80
A. ADALETİ GERÇEKLEŞTİRMEK (HUKUKUN AMACI OLARAK ADALETİ GERÇEKLEŞTİRMEK)	80
B. TOPLUM DÜZENİNİ SAĞLAMAK	81
C. TOPLUM BARIŞINI SAĞLAMAK	82
Ç. TOPLUM (HUKUKİ) GÜVENLİĞİ SAĞLAMAK	82
D. EŞİTLİĞİ SAĞLAMAK	83
E. ÖZGÜRLÜK SAĞLAMAK	84
F. TOPLUMSAL İHTİYAÇLARA CEVAP VERMEK	85
G. HUKUKUN OLUŞUM VE GELİŞİMLERE CEVAP VERME GÖREVİ.....	86
III. HUKUKUN KAYNAKLARI	94
A. ASLİ (ANA) KAYNAKLAR	95
1. Anayasa	95
2. Kanun	96
3. İçtüzük	97
4. Uluslararası Antlaşmalar.....	97
5. Örf-Âdet Hukuku	98
6. Yargı Kararlarının Hukukun Kaynakları Arasındaki Yeri	99
a. İçtihadı Birleştirme Kararları (İBK)	99
b. Anayasa Mahkemesi Kararları	101

c. Yardımcı Hukuk Kaynağı Olarak Yargı Kararları	101
7. Yürütmenin Düzenleyici İşlemleri	102
a. Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri	103
b. Yönetmelikler	105
c. Yürütme Organının Diğer Düzenleyici İşlemleri	105
B. TALİ (YARDIMCI) KAYNAKLAR	105
1. Mahkeme Kararları	105
2. Doktrin (Öğreti)	105
IV. HUKUK SİSTEMİ, HUKUK DÜZENİ, HUKUK KURALLARI VE HUKUK DALLARI	108
A. HUKUK SİSTEMİ	108
1. Common Law Hukuk Sistemi	109
2. Roma-Germen (Kıta Avrupası) Hukuk Sistemi	111
3. Türk Hukuk Sistemi	114
a. Osmanlı Dönemi Hukuk Sistemi	114
b. Tanzimat Dönemi ve Batı Hukukunun İlk Etkileri	114
c. Cumhuriyet Dönemi ve Hukuk Devrimi	115
d. Modern Türk Hukukunun Temel Özellikleri	116
B. HUKUK DÜZENİ	116
1. Genel Olarak	116
2. Türk Hukuk Düzeni	117
C. HUKUK KURALLARI	119
1. Genel Bilgi	119
2. Hukuk Kurallarının Unsurları	119
3. Hukuk Kurallarının Özellikleri	120
4. Hukuk Kurallarının Sınıflandırılması	121
a. Emredici Hukuk Kuralları	121
b. Yetki Verici Hukuk Kuralları	123
c. Tanımlayıcı Hukuk Kuralları	124
d. Yedek Hukuk Kuralları	124
da. Tamamlayıcı Hukuk Kuralları	124
db. Yorumlayıcı Hukuk Kuralları	125
D. HUKUK DALLARI	128
1. Genel Olarak	128
2. Kamu Hukuku Dalları	132
a. Anayasa Hukuku	132

b. İdare Hukuku	134
c. Ceza Hukuku	136
d. Uluslararası Hukuk.....	139
e. Vergi Hukuku	140
f. Yargılama ve İcra Hukuku	142
fa. Medeni Yargılama (Usul) Hukuku	143
fb. İcra ve İflas Hukuku	145
fc. Ceza Muhakemesi Hukuku.....	147
fd. İnfaz Hukuku	148
fe. İdari Yargılama Hukuku	149
3. Özel Hukuk Dalları	150
a. Medeni Hukuk	151
b. Ticaret Hukuku.....	153
c. Devletler Özel Hukuku	155
4. Karma Hukuk Dalları	156
a. İş Hukuku	156
b. Banka ve Sigorta Hukuku	158
c. Sağlık Hukuku.....	160
d. Hava ve Uzay Hukuku	162
e. Teknoloji ve Yapay Zekâ Hukuku (Bilişim Hukuku)	164
f. Gümrük Hukuku.....	166
V. HUKUKUN UYGULANMASI ve YORUMLANMASI.....	170
A. HUKUKUN YER BAKIMINDAN UYGULANMASI.....	171
B. ZAMAN BAKIMINDAN UYGULANMASI	172
1. Hukuk Kurallarının Yürürlüğe Girmesi ve Yayımı	173
2. Hukuk Kurallarının Zaman Yönünden Uygulama İlkeleri	174
a. Derhal Uygulanma İlkesi	174
b. Geçmişe Yürüme İlkesi.....	175
c. İleriye Yürüme İlkesi	175
3. Hukuk Kurallarının Yürürlükten Kalkması.....	176
C. KİŞİ BAKIMINDAN UYGULANMASI	180
1. Cumhurbaşkanı'nın Sorumluluğu ve Sorumsuzluğu	181
2. Milletvekillerinin Sorumsuzluğu ve Dokunulmazlığı.....	181
3. Diplomatik Dokunulmazlıklar	182
4. NATO Askerî Personelinin Bağışıklıkları.....	182
D. ANLAM BAKIMINDAN UYGULANMASI (YORUMLANMASI)	182

1. Genel olarak.....	182
2. Yorum Türleri.....	183
a. Yasama Yorumu	184
b. Yargısal Yorum	184
c. Bilimsel Yorum	184
3. Yorum Yöntemleri (Metotları, Dayanakları)	185
4. Hukukta Boşluk, Boşluk Türleri ve Boşluğun Doldurulması	186
a. Boşluk ve Boşluk Türleri	186
aa. Hukuk Dışı Alan	187
ab. Kasıtlı / Bilinçli Susma.....	187
ac. Kanunda Boşluk.....	188
b. Boşluk Doldurma.....	188
5. Yorumda ve Boşluk Doldurmada Kullanılan Mantık İlkeleri (Başvurulan Yöntemler)	190
a. Kıyas	190
b. Aksi ile Kanıt.....	190
c. Evleviyet.....	191
d. Hâkimin Takdir Yetkisi ve Hukuk Yaratması	191
§ 3. HUKUKUN ETKİSİ VE SONUÇLARI.....	198
§ 3.1. HUKUKİ OLAYLAR, HUKUKİ FİİLLER, HUKUKİ İLİŞKİLER VE HUKUKİ İŞLEMLER (HUKUKUN KAVRAMLARI VE KURUMLARI: Hukukun Hayattaki İlk Somut Görünümleri).....	202
I. HUKUKİ OLAY	203
II. HUKUKİ FİİL	206
A. HUKUKA AYKIRI FİİLLER	207
1. Haksız Fiil (Özel Hukuk Alanında).....	207
2. Suç (Ceza Hukuku Alanında)	208
3. Kabahat (İdari Hukuk Alanında)	208
4. Disiplinsizlik (İdari veya Mesleki Hukukta).....	209
B. HUKUKA UYGUN FİİLLER.....	210
1. Bilgi Ve Haber Verme Açıklamaları, Duygu Açıklamaları	210
2. İrade, İş ve Emek Açıklamaları	211
III. HUKUKİ İLİŞKİ	212
IV. HUKUKİ İŞLEM	219
A. HUKUKİ İŞLEMİN TANIMI VE HUKUKİ NİTELENDİRMESİ.....	219
B. HUKUKİ İŞLEMLERİN SINIFLANDIRILMASI.....	219

1. Hukuki İşlemin İrade Açıklamasına Göre Sınıflandırılması (Tek Taraflı Hukuki İşlemler - İki Taraflı Hukuki İşlemler (Sözleşmeler)- Çok Taraflı Hukuki İşlemler)	220
2. Hukuki İşlemin Zaman Bakımından Sınıflandırılması (Sağlararası Hukuki İşlemler-Ölüme Bağlı Hukuki İşlemler).....	221
C. HUKUKİ İŞLEMİN GEÇERLİLİĞİ VE SINIRLARI	222
1. Hukuki İşlemin Geçerlilik Şartları.....	222
a. İrade Ehliyeti (Sübjektif Şart)	222
b. İrade Sakatlığı Bulunmaması.....	222
c. Konu ve Amaçta Hukuka Uygunluk.....	223
d. Şekil Şartına Uyulması (Objektif Şart)	223
e. Ahlâk ve Kamu Düzenine Uygunluk	223
2. Hukuki İşlemin Geçersizlik Türleri	224
a. Kesin Hükümsüzlük (Butlan)	224
b. İptal Edilebilirlik (Nisbi Butlan).....	224
c. Tadil Edilebilirlik (Kısmi Geçersizlik/Askıda Hükümsüzlük/ Tek taraflı Bağlamazlık)	225
V. GENEL HATLARIYLA HUKUKUN ETKİLERİNİN (HUKUKİ İŞLEMLERİN, FİİLLERİN VE OLAYLARIN) SONUÇLARINA BAKIŞ	225
A. HUKUKİ İŞLEMİN TANIMI VE HUKUKİ NİTELENDİRMESİ.....	225
1. Hukuki İşlemin Sonuçları	225
2. Hukuki Fiillerin Sonuçları	226
3. Hukuki Olayların Sonuçları	226
§ 3.2. HAKLAR	230
I. GENEL OLARAK.....	230
II. HAK ÇEŞİTLERİ	231
A. KAMU HAKLARI (TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER / ANAYASAL HAKLAR)	232
1. Temel Kavramlar	232
2. 1982 Anayasasının Temel Hak ve Özgürlükler Konusundaki Temel Yaklaşımı	233
3. Temel Hak ve Özgürlere İlişkin Genel Hükümler	235
a. Olağan Dönemlerde Temel Hak ve Özgürlüklerin Sınırlandırılması	235
aa. Sınırlama Kanunla Yapılmalıdır	236
ab. Sınırlama, Anayasanın İlgili Maddesinde Belirtilen Sebeplere Dayanmalıdır	236

ac. Sınırlama, Anayasanın Sözüne ve Ruhuna Uygun Olmalıdır	237
ad. Sınırlama, Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygun Olmalıdır	237
ae. Sınırlama, Temel Hak ve Özgürlüğün Özüne Dokunmamalıdır	237
af. Sınırlama, Ölçülülük İlkesine Uygun Olmalıdır	238
ag. Sınırlama, Laik Cumhuriyet İlkesine Uygun Olmalıdır	238
b. Temel Hak ve Özgürlüklerin Kötüye Kullanılmaması	238
c. Olağanüstü Hal Rejiminde Temel Hak ve Özgürlüklerin Durdurulması	238
d. Temel Hak ve Özgürlüklerin Yabancılar İçin Sınırlandırılması	239
4. Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması	239
5. Temel Hak ve Özgürlüklerin Türleri	240
a. Negatif Statü (önleme, koruma) Hakları	240
b. Pozitif Statü (sosyal ve ekonomik) Haklar	243
c. Aktif Statü Hakları	244
B. HAKLARIN SINIFLANDIRILMASI VE FARKLI HUKUK ALANLARINDA KORUNMASI	245
C. ÖZEL HAKLAR (MEDENİ HAKLAR)	250
1. Mutlak Haklar	250
a. Mallar Üzerindeki Mutlak Haklar	251
b. Kişilik Üzerindeki Mutlak Haklar	253
2. Nisbi Haklar	253
3. Konularına Göre Özel Haklar	255
4. Kullanılmalarına Göre Özel Haklar	256
5. Amaçlarına Göre Özel Haklar	257
6. Bağımsız Olup Olmamlarına Göre Özel Haklar	259
III. HAKLARIN KAZANILMASI	270
IV. HAKLARIN KAYBEDİLMESİ	271
V. HAKLARIN KORUNMASI	273
A. TALEP YETKİSİ	273
B. DAVA AÇMA YETKİSİ, DAVA VE DAVAYA KARŞI DAVALININ SAVUNMA İMKÂN LARI	273
1. Dava	273
2. Davaya Karşı Davalının Savunma Olanakları	275

C. ZORLA (CEBRİ) İCRA.....	276
D. KİŞİNİN KENDİ HAKKINI BİZZAT KORUMASI	276
1. Meşru müdafaa (Haklı Savunma)	276
2. İztırar (Zaruret) Hali.....	276
3. Güç Kullanma (İhkakı Hak Hali).....	277
VI. HAK SAHİBİ VE HAKLARIN KULLANILMASI	277
VII. HAK KULLANIMINDA, KAZANIMINDA VE DİĞER HALLERE İLİŞKİN ÖNEMLİ İLKELER.....	277
A. İYİNİYET İLKESİ (SUBJEKTİF İYİNİYET).....	277
B. DÜRÜSTLÜK İLKESİ (OBJEKTİF İYİNİYET)	278
C. HAKKIN KÖTÜYE KULLANILMAMASI İLKESİ	278
§ 3.3. SORUMLULUK.....	286
I. GENEL BİLGİ	286
II. KAMU HUKUKU SORUMLULUKLARI.....	289
A. CEZAİ SORUMLULUK (CEZA HUKUKU SORUMLULUĞU).....	290
B. İDARİ SORUMLULUK.....	290
C. ANAYASAL VE SİYASİ SORUMLULUK.....	291
III. ÖZEL HUKUK SORUMLULUKLARI	291
A. GENEL BİLGİ.....	291
B. TÜRLERİ	292
§ 3.4. YAPTIRIM.....	303
I. GENEL BİLGİ	303
II. KAMU HUKUKU YAPTIRIMLARI	305
A. ANAYASA HUKUKU YAPTIRIMLARI	305
1. Genel Olarak.....	305
2. Siyasi Partilerin Temelli Kapatılması Ve Devlet Yardımından Yoksun Bırakılması.....	306
3. Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması ve Milletvekilliğinin Düşmesi	307
4. Cumhurbaşkanı'nın cezaî sorumluluğu	308
B. CEZA HUKUKU YAPTIRIMLARI (ADLİ/CEZAİ YAPTIRIMLAR)	308
1. Genel Olarak.....	308
2. Cezalar	310
a. Hapis Cezası (TCK m. 45-49)	310
b. Kısa Süreli Hapis Cezasına Seçenek Yaptırımlar (TCK m. 50).....	311
c. Adli Para Cezası (TCK m. 52)	311

3. Güvenlik Tedbirleri	312
a. Belli Hakları Kullanmaktan Yoksun Bırakılma (TCK m. 53)	312
b. Eşya Müsaderesi (TCK m. 54)	313
c. Kazanç Müsaderesi (TCK m. 55)	313
d. Çocuklara Özgü Güvenlik Tedbirleri (TCK m. 56)	314
e. Akıl Hastalarına Özgü Güvenlik Tedbirleri (TCK m. 57)	317
f. Tüzel Kişiler İçin Güvenlik Tedbirleri (TCK m.60)	317
C. İDARE HUKUKU YAPTIRIMLARI (İDARİ YAPTIRIMLAR)	318
1. Genel Olarak	318
2. İptal	321
3. Tam Yargı Davası	322
4. İdarî Sözleşmelerden Doğan Uyuşmazlıklara İlişkin Dava	323
5. Disiplin Cezaları	323
6. İdari Para Cezaları	324
7. İdari Faaliyet Yasağı / Ruhsat İptali	325
8. Mühürleme / Faaliyetin Durdurulması	326
9. El Koyma / Mülkiyetin Kamuya Geçirilmesi (İdari Nitelikli)	326
D. VERGİ HUKUKU YAPTIRIMLARI (İDARİ YAPTIRIMLAR)	326
III. ÖZEL HUKUK YAPTIRIMLARI	327
A. HÜKÜMSÜZLÜK (GEÇERSİZLİK)	328
1. Yokluk	328
2. Butlan	329
3. Eksiklik (Tek Taraflı Bağlamazlık / Askıda Hükümsüzlük)	332
B. TAZMİNAT	332
C. CEBRÎ İCRA	334
§ 3.5. Kişilik	345
I. GENEL OLARAK KİŞİ	345
II. GERÇEK KİŞİLER	347
A. GERÇEK KİŞİLİĞE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER	347
B. GERÇEK KİŞİLİĞE İLİŞKİN HUKUKSAL DÜZENLEMELER	348
C. GERÇEK KİŞİLİĞİN BAŞLAMASI VE SONA ERMESİ	349
D. GERÇEK KİŞİLERİN EHLİYETLERİ	350
1. Hak Ehliyeti	350
2. Fiil Ehliyeti	351
a. Genel Olarak	351

b. Fiil Ehliyetinin Şartları	351
c. Fiil Ehliyeti Bakımından Kişi Türleri	352
III. TÜZEL KİŞİLER.....	352
A. TÜZEL KİŞİ KAVRAMI	353
B. TÜZEL KİŞİLİK KAVRAMININ KABULÜNÜ DOĞURAN İHTİYAÇLAR	354
C. TÜZEL KİŞİLİK KAVRAMININ UNSURLARI	355
D. TÜZEL KİŞİLİĞİN HUKUKÎ NİTELİĞİ	355
E. TÜZEL KİŞİLİĞE İLİŞKİN HUKUKSAL DÜZENLEMELER	358
F. TÜZEL KİŞİLERİN ÇEŞİTLERİ	360
1. Özel Hukuk Tüzel Kişileri.....	360
a. Genel Olarak Özel Hukuk Tüzel Kişileri	360
b. Özel Tüzel Kişilerin Doğması (Kurulması) ve Kaldırılması (Sona Ermesi)	361
ba. Özel Hukuk Tüzel Kişilerin Kuruluşu(Doğması) ve Çeşitli Kuruluş Sistemleri.....	361
baa. Serbest kuruluş sistemi.....	362
bab. Tescil sistemi.....	362
bac. İzin sistemi	363
bad. Türk Hukukunda Tüzel Kişilerin Kuruluşunda Geçerli Olan Sistem	363
bb. Kuruluş Aşamasındaki Hukuka Aykırılıkların Etkisi: Tüzel Kişiliğin Kazanılamadığı Haller	366
bc. Tüzel Kişiliğin Sona Ermesi	366
c. Özel Hukuk Tüzel Kişilerinin Ehliyetleri.....	367
ca. Hak Ehliyeti	367
caa. Tüzel Kişilerin Tam Ehliyete Sahip Olması	367
cab. Tüzel kişilerin yararlanamayacakları haklar.....	368
cac. Tüzel kişilerin hak ehliyetinin amaçları ile sınırlı olup olmadığı sorunu: Tüzel kişilerde Ultra Vires İlkesi geçerli midir? (Tahsis/Özellik İlkesi)	368
cb. Tüzel Kişilerin Fiil Ehliyeti	369
d. Özel Hukuk Tüzel Kişilerinin Türleri	369
da. Kazanç Paylaşma Amacına Yönelmiş ya da Ekonomik Amaç Güden Tüzel Kişiler	370
db. Kazanç Paylaşma Amacına Yönelmemiş Tüzel Kişiler.....	371
2. Kamu Hukuku Tüzel Kişileri	373

a. Kamu Hukuku Tüzel Kişilerinin Doğması (Kurulması) ve Kaldırılması (Sona Ermesi).....	373
b. Kamu Hukuku Tüzel Kişiliğinin Hak ve Fiil Ehliyeti	374
c. Kamu Hukuku Tüzel Kişilerinin Türleri	374
d. Kamu Hukuku Tüzel Kişiliğinin Sahip Olduğu Yetkiler ve Özellikler	375
e. Kamu Tüzel Kişisi ile Özel Tüzel Kişisi Arasındaki Temel Farklar	375

İKİNCİ KİTAP

ANAYASA HUKUKU

§ 1. ANAYASA KAVRAMI, TÜRLERİ VE ANAYASALCILIK HAREKETLERİ.....	391
I. ANAYASA KAVRAMI.....	391
II. ANAYASA TÜRLERİ.....	392
A. MADDİ ANAYASA-ŞEKLİ ANAYASA.....	392
B. YAZILI ANAYASA-YAZISIZ ANAYASA	392
C. YUMUŞAK ANAYASA-KATI ANAYASA.....	393
D. ÇERÇEVE ANAYASA-KAZUİSTİK ANAYASA.....	394
III. ANAYASACILIK HAREKETLERİ.....	394
§ 2. HUKUKUN KAYNAKLARI, TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER, ANAYASANIN ÜSTÜNLÜĞÜ VE ANAYASA YARGISI	397
I. HUKUK KAYNAKLARI.....	397
II. TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİN İÇERİĞİ VE BUNLARIN KORUNMASI.....	399
III. NORMLAR HİYERARŞİSİ VE ANAYASANIN ÜSTÜNLÜĞÜ İLKESİ.....	401
IV. ANAYASA YARGISI (ANAYASAYA UYGUNLUK DENETİMİ) VE ANAYASA MAHKEMESİ.....	402
A. ANAYASA YARGISINA İLİŞKİN BİLGİLER.....	402
B. TÜRK ANAYASA YARGISI VE ANAYASA MAHKEMESİ	403
§ 3. DEVLET VE HÜKÜMET	406
I. DEVLET	406
A. DEVLET KAVRAMI	406
B. DEVLETİN DOĞUŞUNA İLİŞKİN TEORİLER	406
1. Aile Teorisi	406
2. Biyolojik Teori	407
3. Kuvvet ve Mücadele Teorisi.....	407
4. Ekonomi Teorisi	407
5. Toplumsal Sözleşme Teorisi.....	408

C. DEVLETİN UNSURLARI	409
1. İnsan Topluluğu (Millet)	409
2. Ülke	410
3. Egemenlik	411
a. Egemenlik Kavramı	411
b. Egemenlik Unsurları.....	411
c. Egemenlik Teorileri (Egemenliğin Kaynağı).....	411
ca. Teokratik Egemenlik Teorisi	411
cb. Beşeri Egemenlik Teorisi	412
D. DEVLETİN TÜRLERİ	414
1. Egemenliklerine (Egemenliğin Kaynağına) Göre Devletler	414
2. Yapılarına (Yapılanmasına) Göre Devletler	415
II. HÜKÜMET	418
A. HÜKÜMET KAVRAMI	418
B. HÜKÜMET(YÖNETİM) ÇEŞİTLERİ	419
C. DEMOKRASİ.....	423
§ 4. TÜRK ANAYASACILIĞININ TARİHÇESİ	426
I. OSMANLI DÖNEMİ ANAYASACILIĞI	426
A. SENEDİ İTTİFAK.....	426
B. TANZİMAT FERMANI	426
C. ISLAHAT FERMANI	427
D. KANUNİ ESASİ.....	427
II. CUMHURİYET DÖNEMİ ANAYASACILIĞI.....	428
A. 1921 VE 1924 ANAYASASI	428
B. 1962 ANAYASASI	429
C. 1982 ANAYASASI	431
§ 5. 1982 ANAYASASININ GENEL ESASLARI, TEMEL İLKELERİ, TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER İLE DEVLET ORGANLARI	434
§ 6. YASAMA ORGANI / TBMM (AN 75-100).....	437
I. TBMM KURULUŞ, SEÇİM VE ÜYE(MİLLETVEKİLLİĞİ) (ANAYASA M.75-86).....	437
A. KURULUŞ VE SEÇİM	437
B. TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ VE CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİM DÖNEMİ İLE SEÇİMLERİN YENİLENMESİ.....	438
C. SEÇİMLERİN GERİYE BIRAKILMASI VE ARA SEÇİMLER	439
D. SEÇİMLERİN GENEL YÖNETİM VE DENETİMİ.....	440
E. MİLLETVEKİLLİĞİ (TBMM ÜYELİĞİ)	440

1. Genel olarak.....	440
2. Milletvekilliğiyle Bağdaşmayan İşler	441
3. Yasama Dokunulmazlığı	441
4. Milletvekilliğinin Düşmesi	442
5. İptal İstemi	443
6. Ödenek ve Yolluklar	443
II. TBMM GÖREV VE YETKİLERİ (ANAYASA M.87-92)	444
A. GENEL OLARAK	444
B. KANUN KOYMAK	444
1. Genel Bilgiler.....	444
2. Alelade (Olağan) Kanunların Görüşülmesi ve Yayınlanması	445
2. Fevkalade Kanunların Görüşülmesi ve Yayınlanması.....	446
a. Anayasa Değişikliği Hakkında Kanunlar (Anayasa Değişikliği)	446
b. Bütçe ve Kesin Hesap Kanunları.....	448
C. MİLLETLERARASI ANTLAŞMALAR UYGUN BULMAK	449
D. SAVAŞ HALİ İLANI VE SİLAHLI KUVVET KULLANILMASINA İZİN VERME	450
E. SEÇİMLERİN YENİLENMESİNE KARAR VERMEK	450
F. GENEL VEYA ÖZEL AF İLANINA KARAR VERMEK	451
G. PARA BASILMASINA KARAR VERMEK	451
H. MECLİSİN DİĞER GÖREVLERİ	451
III. TBMM FAALİYETLERİ, BAŞKANLIK VE DÜZENİ (ANAYASA M.93-97).....	451
A. TOPLANMA VE TATİL	451
B. BAŞKANLIK DİVANI VE MECLİS BAŞKANI	452
C. SİYASİ PARTİ GRUPLARI VE KOLLUK İŞLERİ	453
IV. TBMM BİLGİ EDİNME VE DENETİM YOLLARI (ANAYASA M.98-100)	453
§ 7. YARGI ORGANI (YARGI TEŞKİLATI/YARGI ÖRGÜTÜ) (AN 138-160)	454
I. GENEL HÜKÜMLER	454
A. YARGI ORGANINA İLİŞKİN TEMEL BİLGİLER	454
B. KANUNİ HAKİM GÜVENCESİ İLE MAHKEMELERİN VE HAKİMLERİN BAĞIMSIZLIĞI	456
C. HAKİMLİK VE SAVCILIK TEMİNATI.....	456
D. HAKİMLİK VE SAVCILIK MESLEĞİ	457
E. DURUŞMALARIN AÇIK VE KARARLARIN GEREKÇELİ OLMASI	457
F. MAHKEMELERİN KURULUŞU	458
G. ADALET HİZMETLERİNİN DENETİMİ.....	458

II. YÜKSEK MAHKEMELER.....	458
A. ANAYASA MAHKEMESİ (Anayasa m.146-153).....	458
1. Kuruluşu	458
2. Üyelerin görev süresi ve üyeliğin sona ermesi	460
3. Görev ve yetkileri	460
a. Anayasaya Uygunluk Denetimi	460
aa. Genel Bilgiler	460
ab. Soyut Norm Denetimi (İptal Davası Yoluyla Denetim)	461
ac. Somut Norm Denetimi (Anayasaya aykırılığın diğer mahkemelerde ileri sürülmesi / İtiraz Davası)	462
b. Bireysel Başvuru	463
c. Yüce Divan Sıfatıyla Yargılama	464
d. Siyasi Partiye İlişkin Davalar.....	464
4. Çalışma ve yargılama usulü	465
5. Anayasa Mahkemesinin Kararları.....	466
B. YARGITAY	466
C. DANIŞTAY	467
D. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ	467
III. YÜKSEK ADLİ KURULUŞLAR	468
A. HAKİMLER VE SAVCILAR KURULU	468
B. SAYIŞTAY	470
C. YÜKSEK SEÇİM KURULU.....	472
IV. DİĞER MAHKEMELER (ANAYASA M.142-145).....	472
A. ADLİ YARGI	472
1. Genel Bilgiler	472
2. İlk Derece Mahkemeler (AYBAM.K.m.1-24)	473
a. İlk Derece Hukuk Mahkemeleri	473
aa. Asliye Hukuk Mahkemeleri	474
ab. Sulh Hukuk Mahkemeleri.....	474
ac. Diğer Özel Hukuk Mahkemeleri	475
b. İlk Derece Ceza Mahkemeleri.....	476
ba. Asliye Ceza Mahkemeleri	476
bb. Ağır Ceza Mahkemeleri	476
bc. Sulh Ceza Hâkimliği (AYBAM.K.m.10)	477
bd. Özel Ceza Mahkemeleri	478

be. Cumhuriyet Başsavcılığı (AYBAM.K.m.16-22).....	478
3. Bölge Adliye Mahkemeleri (BAM; AYBAM.K.m.25-54)	479
4. Yargıtay	482
B. İDARİ YARGI	486
1. Genel Bilgiler	486
2. İlk Derece Mahkemeler	486
a. İlk Derece İdare Mahkemeleri.....	486
b. İlk Derece Vergi Mahkemeleri.....	486
3. Bölge İdare Mahkemeleri (BİM / BİVM.K.m.3).....	487
4. Danıştay	488
§ 8. YÜRÜTME ORGANI VE İDARE (M. 101-137).....	492
I. CUMHURBAŞKANI	492
A. ADAYLIK VE SEÇİMİ	493
B. AND İÇMESİ	493
C. CUMHURBAŞKANININ GÖREV VE YETKİLERİ	494
D. CUMHURBAŞKANININ CEZAİ SORUMLULUĞU	495
E. CUMHURBAŞKANI YARDIMCILARI VE BAKANLAR	495
F. DEVLET DENETLEME KURULU	497
G. MİLLİ SAVUNMA VE MİLLİ GÜVENLİK.....	498
1. Başkomutanlık ve Genelkurmay Başkanlığı	498
2. Millî Güvenlik Kurulu	498
H. OLAĞANÜSTÜ HAL YÖNETİMİ	499
II. İDARE.....	499
A. İDARENİN ESASLARI	500
B. YARGI YOLU	500
C. İDARENİN KURULUŞU (TEŞKİLATLANMASI)	501
1. Merkezi idare (Merkezden Yönetim).....	501
2. Yerel İdare (Yerinden Yönetim)	501
a. Mahalli idareler (Yer Bakımından Yerinden Yönetim).....	501
b. Hizmet Bakımından Yerinden Yönetimler	502
ba. Yükseköğretim kurumları ve üst kuruluşları.....	502
baa. Yükseköğretim kurumları.....	502
bab. Yükseköğretim üst kuruluşları	503
bb. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, radyo ve televizyon kuruluşları ve kamuyla ilişkili haber ajansları	504

bc. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu.....	504
bd. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları.....	504
D. KAMU HİZMETİ GÖREVLİLERİ.....	505
E. KANUNSUZ EMİR.....	506

ÜÇÜNCÜ KİTAP

İDARE HUKUKU

§ 1. KAMU (DEVLET) İDARESİ	509
I. GENEL OLARAK İDARE KAVRAMI VE İDARE HUKUKU.....	509
A. İDARE KAVRAMI VE İÇERİĞİ.....	509
B. İDARE HUKUKU.....	509
1. Genel Olarak.....	509
2. İdare Hukukunun Uygulama Alanının Belirlenmesi (İdare Hukukunun Kapsamı)	510
a. Genel Olarak	510
b. Yapısal (Organik) Anlamda İdare	511
c. Fonksiyonel (Görevsel) Anlamda İdare	512
3. İdare Hukukunun Diğer Hukuk Dallarıyla İlişkisi	513
4. İdare Hukukuna İlişkin Anayasal Hükümler	514
5. İdare Hukukunun Kaynakları	515
a. Asıl Kaynaklar.....	516
b. Yardımcı Kaynaklar	518
6. İdare Hukukunun Özellikleri	519
a. İdare Hukuku Yeni Bir Hukuk Dalıdır.....	519
b. İdare Hukuku Bağımsız Bir Hukuk Dalıdır.....	519
c. İdare Hukuku Pozitif Bir Hukuk Dalıdır	519
d. İdare Hukuku Mevzuat Birliği Olmayan Bir Hukuk Dalıdır	519
e. İdare Hukuku İctihadi Bir Hukuk Dalıdır.....	519
f. İdare Hukuku Statü Hukukudur	520
7. İdare Hukukunun Temel (Anayasal) İlkeleri.....	520
a. Sosyal Devlet İlkesi.....	521
b. Demokratik Devlet İlkesi.....	521
c. İnsan Haklarına Saygılı Devlet İlkesi.....	521
d. Üniter Devlet İlkesi	522
e. Eşitlik İlkesi.....	522
f. Hukuk Devleti İlkesi	522

g. İdarenin Kanuniliği İlkesi	525
h. Merkezden Yönetim ve Yerinden Yönetim İlkesi	527
ha. Merkezden Yönetim	527
haa. Merkezden Yönetimin Özellikleri	527
hab. Merkezden Yönetimin Yararları ve Sakıncaları	528
hac. Merkezden Yönetimin Esnekliği: Yetki Genişliği (Tevsii Mezuniyet)	529
hb. Yerinden Yönetim	530
hba. Genel Olarak	530
hbb. Yerinden Yönetimin Özellikleri	530
hbc. Yerinden Yönetimin Türleri	531
hbd. Yerinden Yönetimin Yararları ve Sakıncaları	531
i. İdarenin Bütünlüğü İlkesi	532
ia. Hiyerarşi	532
ib. İdari Vesayet	534
II. İDARENİN FAALİYETLERİ VE GEREKLİLİKLERİ	536
§ 2. İDARE TEŞKİLATI	538
I. MERKEZDEN YÖNETİM (MERKEZİ İDARE, DEVLET İDARESİ)	538
A. MERKEZ(BAŞKENT) TEŞKİLATI	539
1. Cumhurbaşkanı	539
2. Bakanlıklar	540
B. MERKEZİ YARDIMCI KURULUŞLAR	540
1. Danıştay	541
2. Sayıştay	541
3. MGK	541
C. TAŞRA TEŞKİLATI	542
1. Genel Olarak	542
2. İl İdaresi (İl Genel İdaresi)	542
3. İlçe İdaresi	543
4. Bucak İdaresi	544
II. YERİNDEN YÖNETİM KURULUŞLARI	544
A. YER YÖNÜNDEN YERİNDEN YÖNETİMLER (MAHALLİ İDARELER)	545
1. Genel Olarak	545
2. İl Özel İdaresi	545
3. Belediye	546
a. Belediye İdaresi	546

b. Büyükşehir Belediye İdaresi.....	547
4. Köy.....	547
B. HİZMET YÖNÜNDEN YERİNDEN YÖNETİMLER	548
1. Genel Olarak.....	548
2. İdari Kamu Kurumları.....	548
3. Sosyal Kamu Kurumları.....	549
4. Bilimsel, Teknik ve Kültürel Kamu Kurumları.....	549
5. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları	550
6. Düzenleyici ve Denetleyici Kuruluşlar (Bağımsız İdari Otoriteler)	550
7. Kamu İktisadi Teşebbüsleri (İktisadi Kamu Kurumları)	551
a. Kamu İktisadi Teşebbüsleri	552
b. Belediye İktisadi Teşebbüsleri	554
§ 3. İDARİ İŞLEMLER	555
I. GENEL OLARAK.....	555
II. İDARİ İŞLEMİN ÖZELLİKLERİ.....	556
A. TEK YANLILIK İLKESİ	556
B. İCRAİLİK İLKESİ.....	556
C. HUKUKA UYGUNLUK İLKESİ.....	556
III. TÜRLERİ.....	557
A. TEK YANLI İDARİ İŞLEMLER	557
1. Bireysel İdari İşlemler (Birel İşlem / İdari Karar).....	557
2. Düzenleyici İdari İşlemler (Kural İşlem)	558
B. İKİ YANLI İDARİ İŞLEMLER (İDARİ SÖZLEŞMELER).....	558
1. İdarenin Özel Hukuk Sözleşmeleri	559
2. İdarenin idare hukuku sözleşmeleri	560
IV. İDARİ İŞLEMİN UNSURLARI	561
A. YETKİ UNSURU.....	561
1. Genel Olarak.....	561
2. Yetki Unsurunun Gereklilikleri.....	561
a. Yer Yönünden Yetki.....	561
b. Zaman Yönünden Yetki.....	562
c. Konu Yönünden Yetki	562
d. Kişi Yönünden Yetki	562
3. Yetkide Paralellik İlkesi	562
4. Yetki Devri – İmza Devri.....	562
B. ŞEKİL UNSURU	563

C. KONU UNSURU	564
D. SEBEP UNSURU.....	564
E. AMAÇ UNSURU.....	564
V. İDARİ İŞLEMİN YÜRÜLÜĞE GİRMESİ, SAKATLIKLARININ YAPTIRIMI VE SONA ERMESİ	565
A. İDARİ İŞLEMİN YÜRÜRLÜĞE GİRMESİ	565
B. İDARİ İŞLEMLERİN SONA ERMESİ	565
§ 4. İDARİ EYLEMLER (İDARENİN GÖREVLERİ)	567
I. GENEL OLARAK	567
II. KAMU HİZMETİ.....	567
A. GENEL BİLGİLER	567
B. KAMU HİZMETİ İLKELERİ.....	567
C. KAMU HİZMETİ TÜRLERİ.....	568
1. Genel Olarak	568
2. Kolluk	569
D. KAMU HİZMETİNİN GÖRÜLME USULLERİ	569
§ 5. KAMU MALLARI	571
I. GENEL OLARAK	571
II. KAMUNUN MAL EDİNMESİ	572
§ 6. KAMU GÖREVLİLERİ	574
I. KAMU GÖREVLİSİNİN TANIMI VE KAPSAMI	574
II. MEMURLUK MESLEĞİNİN TEMEL İLKELERİ	574
A. SINIFLANDIRMA İLKESİ	574
B. KARİYER İLKESİ.....	575
C. LİYAKAT İLKESİ	575
§ 7. İDARENİN SORUMLULUĞU VE İDARİ YARGI.....	577
I. GENEL OLARAK	577
II. İDARENİN SORUMLULUK TÜRLERİ	577
III. İDARİ YARGI.....	579
KAYNAKÇA	583